

Sygn. akt V KK 403/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

Protokolant Anna Korzeniecka-Plewka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry,
w sprawie **E.E.**

uniewinnionego od zarzutu popełnienia czynu z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1
k.k. w zw. z art. 12 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 25 września 2019 r.

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej W. S.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 30 listopada 2017 r., sygn. akt II AKa (...),

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w J.

z dnia 10 kwietnia 2017 r., sygn. akt III K (...),

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania;**
- 2. zarządza zwrot opłaty od kasacji w kwocie 750 zł.
uiszczonej przez oskarżycielkę posiłkową W.S..**

UZASADNIENIE

W dniu 28 lipca 2015 r. pełnomocnik oskarżycielki subsydiarnej W.S. wniósł do Sądu Okręgowego w J. subsydiarny akt oskarżenia przeciwko E.E. zarzucający mu popełnienie czynu z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Sąd Okręgowy w J., wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2016 r., sygn. akt III K (...), uznał E.E. za winnego popełnienia zarzucanego mu w czynu, dokonując zmian w opisie czynu, i za ten czyn na mocy art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności warunkowo zawieszając jej wykonanie na okres próby 5 lat oraz karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych przy przyjęciu jednej stawki na kwotę 50 zł. Wyrokiem tym orzeczono także w przedmiocie częściowego obowiązku naprawienia szkody na rzecz W.S. i orzeczono o kosztach procesu.

Sąd Apelacyjny w (...), po rozpoznaniu apelacji prokuratora oraz obrońcy oskarżonego, wyrokiem z dnia 18 sierpnia 2016 r., sygn. akt II AKa (...), uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w J. , po ponownym rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2017 r., sygn. akt III K (...), uznał oskarżonego E.E. za winnego tego, że: „w okresie od dnia 9 lipca 2013 r. do dnia 19 marca 2014 r. w J. i W. działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wniósł przeciwko W.S. pozew o zapłatę kwoty 409.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lutego 2013 r. do dnia zapłaty, a następnie przeprowadził w toku postępowań przed Sądem Okręgowym w J. w sprawie sygn. akt I C (...) i przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie sygn. akt 1 ACa (...) dowody, którymi wprowadził te sądy w błąd co do tego, że wskazana przez notariusz B.J. w akcie notarialnym z dnia 15 grudnia 2006 r. repertorium A numer (...) cena 500.000zł tytułem sprzedaży przez W.S. na rzecz E.E. nieruchomości położonej w M. przy ul. B., stanowiącej działkę gruntu numer [...] o powierzchni 0,800 ha zabudowanej budynkiem mieszkalnym wolnostojącym wraz z garażem, dla której Sąd Rejonowy w J. VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) , stanowiła cenę rzeczywistą, gdy tymczasem była ona ceną pozorną, bowiem cena faktycznie przez oskarżonego zapłacona pokrzywdzonej za tę nieruchomość wyniosła 900.000 zł, czym

doprowadził te sądy do niezasadnego zasądzenia od pokrzywdzonej na rzecz oskarżonego dochodzonego pozwem roszczenia głównego i ubocznego, jak i kosztów procesu na skutek przyjęcia, że opisana w pozwie kwota została W.S. nadpłacona przez E.E. przy zakupie tej nieruchomości, co skutkowało tym, że wyrokujące sądy doprowadziły pokrzywdzoną do niekorzystnego rozporządzenia jej mieniem w znacznej wartości, czyli w kwocie dochodzonego przez oskarżonego pozwem roszczenia głównego i odsetek, jak i przez obciążenie jej kosztami procesu w wysokości 12.217zł"

tj. popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za ten czyn skazał oskarżonego na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu karę 200 stawek dziennych grzywny po 50 zł każda. Na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 pkt. 1 k.k. - w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. - w zw. z art. 4 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 5 lat.

Apelacje od tego wyroku wnieśli obrońca oskarżonego oraz pełnomocnik oskarżycielki subsydiarnej.

Obrońca oskarżonego E.E. przedmiotowemu rozstrzygnięciu zarzucił rażący błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia oraz rażącą obrazę przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku oraz obrazę prawa materialnego, tj. art. 286 § 1 k.k. Stawiając takie zarzuty, szczegółowo opisane w apelacji, obrońca wniósł o uniewinnienie oskarżonego bądź rozważenie przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Pełnomocnik oskarżycielki subsydiarnej W.S. w apelacji zarzucił zaskarżonemu wyrokowi m. in. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia oraz obrazę przepisów prawa materialnego polegającą na rażącym naruszeniu art. 46 § 1 k.k. W oparciu o zarzuty wskazane w apelacji, skarżący wniósł m. in. o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez dodatkowo, na podstawie art. 46 § 1 k.k., orzeczenie wobec E.E. obowiązku częściowego naprawienia szkody oraz uzupełnienie opisu przypisanego mu czynu w ten sposób, że dopuścił się on popełnienia przestępstwa oszustwa w stosunku do mienia znacznej wartości w okresie od dnia 15 grudnia 2006 r. do dnia 19 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 30 listopada 2017 r., sygn. akt II AKa (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił E.E. od popełnienia zarzucanego mu czynu, a kosztami procesu i opłatą obciążył oskarżycielkę subsydiarną.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego wniósł pełnomocnik oskarżycielki subsydiarnej zarzucając:

1. rażące naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 7 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k., i art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., a w konsekwencji art. 437 § 2 k.p.k. poprzez dokonanie przez Sąd Apelacyjny w (...) jako sąd odwoławczy samodzielnych ustaleń w zakresie stanu faktycznego w sposób sprzeczny z zasadami wiedzy, doświadczenia życiowego i prawidłowego rozumowania, polegający na przyjęciu, że w niniejszej sprawie zachowanie oskarżonego nie wyczerpywało znamion czynu zabronionego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., co skutkowało zmianą wyroku Sądu Okręgowego w J. z dnia 10 kwietnia 2017 r. o sygn. akt III K (...) i wydaniem orzeczenia odmiennego co do istoty poprzez uniewinnienie oskarżonego E.E. od przypisanego mu czynu, w skutek dokonania przez sąd odwoławczy pobieżnej i niepełnej oceny zebranego materiału dowodowego, poprzestanie jedynie na krytycznym odniesieniu się do fragmentów oceny niektórych tylko dowodów zaprezentowanych przez Sąd I Instancji, uchyleniu się od oceny pozostałej części materiału dowodowego oraz oceny dowodów we wzajemnej relacji, niedokonaniu własnej oceny dowodów, przy jednoczesnym całkowitym pominięciu tych okoliczności, które wskazywały na przyjęcie, że oskarżony działał z zamiarem kierunkowym oszukania sądu cywilnego oraz oskarżycielki subsydiarnej W.S., przejawiające się w szczególności w błędnym uznaniu, że E.E. nie miał zamiaru wprowadzenia w błąd, który to wniosek wyprowadza z błędnie ustalonego przez sąd odwoławczy stanu faktycznego (...), co zostało w sposób bardzo rozbudowany przedstawione w kasacji;
2. rażące naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 457 § 3 k.p.k. w zw. art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) w sposób

nieodpowiadający podstawowym wymogom określonym w przepisie art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., bez wystarczającego wskazania, czym Sąd II instancji kierował się wydając zaskarżony wyrok uniewinniający oskarżonego E.E., jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych, przez co uzasadnienie nie jest jasne i nie spełnia w sposób należyty swoich funkcji.

W oparciu o podniesione zarzuty, pełnomocnik oskarżycielki subsydiarnej wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w J. w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Obrońca oskarżonego w odpowiedzi na kasację wniósł o oddalenie kasacji z powodu jej oczywistej bezzasadności.

Prokurator Prokuratury Krajowej na rozprawie kasacyjnej, przychylając się do kasacji pełnomocnika oskarżycielki subsydiarnej, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniesiona przez pełnomocnika oskarżycielki subsydiarnej W.S. kasacja jest zasadna w części formułującej zarzut obrazy przepisów art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k.

Sąd Apelacyjny w (...), zmieniając wyrok Sądu Okręgowego w J. poprzez uniewinnienie E.E. od popełnienia zarzucanego mu czynu, oparł swoje orzeczenie na odmiennych, niż te które były podstawą zaskarżonego apelacją rozstrzygnięcia, ustaleniach faktycznych mających wpływ na ocenę zamiaru z jakim działał oskarżony w zakresie zarzucanego mu czynu z art. 286 § 1 k.k., podkreślając, że nie można w oparciu o zgromadzone w trakcie przewodu sądowego dowody, uznać winy oskarżonego bez naruszenia zasady wyrażonej w art. 5 § 2 k.p.k. Sąd odwoławczy czyni własne ustalenia faktyczne zarówno w zakresie oceny projektu notarialnej umowy przedwstępnej sprzedaży wszystkich trzech nieruchomości, uiszczanego zadatku, ceny zakupu jednej z nieruchomości jak i przede wszystkim

co do świadomości oskarżonego, co do możliwości uzyskania zgody na zakup pozostałych dwóch działek. Sąd Apelacyjny również przyjął, że oskarżony nie przewidywał żadnych problemów z uzyskaniem zgody na zakup tych dwóch działek, za które już zapłacił przed dniem 15 grudnia 2006 r., a więc datą podpisania aktu notarialnego kupna jednej z działek, a ustalenie to oparł na wyjaśnieniach oskarżonego.

Oczywistym jest, że Sąd odwoławczy może dokonać odmiennych ustaleń faktycznych niż Sąd I instancji. Zmiana wyroku Sądu I instancji i orzeczenie przez Sąd II instancji odmiennie co do istoty nakłada jednak na ten Sąd obowiązek szczegółowego wykazania przesłanek jego wydania poprzez odniesienie się do wszystkich faktów oraz dowodów zgromadzonych w sprawie mających znaczenie dla rozstrzygnięcia. Orzeczenie reformatoryjne winno więc być, stosownie do art. 410 k.p.k., oparte o całokształt ujawnionego w toku rozprawy głównej materiału dowodowego, ocenionego z respektowaniem reguły zawartej w art. 7 k.p.k. Analiza treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazuje natomiast, że Sąd Apelacyjny poza jedynie powyżej wskazanymi twierdzeniami, nie zawiera jakiegokolwiek analizy i oceny dowodów, które stały się podstawą dokonanych odmiennych ustaleń przez Sąd I instancji, a które zostały szczegółowo omówione przez tenże sąd, w tym co do oceny zamiaru z jakim miał działać oskarżony. Nie można więc zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego, że w sprawie należy sięgać po regułę wynikającą z art. 5 § 2 k.p.k., skoro Sąd ten nie przeprowadził w ogóle analizy i oceny konsekwentnych zeznań oskarżycielki subsydiarnej oraz wyjaśnień oskarżonego, które są zmienne w zależności od etapu postępowania w sprawie, a do czego zobowiązuje treść art. 7 k.p.k., a więc w konsekwencji nie wykazał, że Sąd I instancji ocenił te dowody oczywiście błędnie, co mogłoby wówczas wskazywać na zasadność zaskarżonego orzeczenia.

Powyżej wskazana rażąca obraza przepisów postępowania karnego mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, co przesądza o konieczności uchylenia zaskarżonego kasacją wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym celem rozpoznania obu apelacji wniesionych w sprawie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

